

Lääne maakonna rahvaraamatukogude 2013.a. aruanne

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.01.13)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Lääne maakond	26576	20	3	23
Sh Haapsalu	11078	1		1

Üldkasutatavate raamatukogude arv:

Lääne maakonnas oli 2013.aastal 20 rahvaraamatukogu, Lihula Valla raamatukogul lisaks 3 haruraamatukogu. Maakonna keskmine hõlve 33,1 %.

1.Põhilised tegevussuunad

Lääne maakonna maaraamatukogude 2013.aasta tegevused olid suunatud lugejate teenindamisele ja koostööle kooli, rahvamaja ja/või seltsidega, kui raamatukogu teeninduspiirkonnas nad olemas olid. Tähtsündmusi raamatukogude aruannetes ei kajastunud.

Raamatukogutöös oli suurimaks väljakutseks üleminek raamatukogunduslikele programmidele Urram3 ja Riks.

Urram versus Riks (Lääne Elu 17. okt. 2013; 31. okt. 2013)

12.-14.juunil toimus ERÜ maaraamatukogude sektsiooni XXIII suveseminar Läänemaal, mille korraldasid Lihula ja Kullamaa raamatukogud koostöös keskraamatukoguga.

Vaata ka: www.lib.haapsalu.ee/maaraamatukogud on kõigi Lääne maakonna raamatukogude 2013.aasta aruanded.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu põhilisteks tegevussuundadeks olid: aktiivne tegelemine lugejatega kirjandussündmuste ja erinevatele sihtrühmadele lugejakoolituse korraldamisega; kogude komplekteerimine arvestades võimalusi ja lugejate nõudmisi/vajadusi; koostöö ja partnerluse aktiveerimine Haapsalu linna ja maakonna haridus-, mälu- ja kultuuriasutustega.

24.mail toimus kolmas rahvusvaheline **muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi”**, alateemaks „Jutusta mulle üks lugu”, mis on kasvanud pea kõiki linna-, laste- ja noorteesutusi kaasavaks sündmuseks ja 25.mail toimuvaks muinasjutufestivaliks, mille raames oli Haapsalu Piiskopilinnuses printside ja printsesside pidu. Sama teemat laiendati ka maakondliku õpilaste jutuvestmise võistlusele ja omaloomingukonkursile. Laiahaardeline kogukondlik ühistegevus tõi raamatukogule 2 auhinda: Lääne maavalitsuse **Aasta Koostöö noorsootöös** ning ERÜ **Aasta tegu linnaraamatukogus**

Keskraamatukogu läks novembri alguses üle programmi Urram3 versioonile ning on pidanud programmi tundmaõppimiseks, oma andmebaasi vigade parandamiseks ja

programmi vigadele tähelepanu juhtimiseks kulutama palju tööaega. Enamus maakonna raamatukogudest läks samal ajal üle programmile Riks, kuid keskraamatukogu saab tänu U3 võimalustele täita endiselt maakondlikku ülesannet komplekteerida teavikuid ja täiendada andmebaasi ka urrami-süsteemi mitte kuuluvatele raamatukogudele.

Lääne maakonna maaraamatukogud jätkavad 2014.aastal raamatukogu põhitegevusi täites. Kindlasti on vaja õppida kasutama raamatukoguprogrammide Urram3 ja Riks võimalusi ning korrastada andmebaase.

Tähtsündmusi on planeerinud Kullamaa raamatukogu, et tähistada Kullamaa Koguduse esmamainimise 650. aastapäeva ning Kullamaa ja Liivi raamatukogude asutamise juubelit.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu jätkab 2014.aastal tegevusi säilitamiseks ja tõstmaks lugejaskonna huvi raamatu(kogu) vastu, püüame „olla pidevalt pildil”, st reklaamida raamatukogu veelgi enam oma tegevuse ja sündmuste kaudu, uurida lugejate rahulolu pakutavaga, sh raamatukogu lahtiolekuaegadega. Teenindusosakonnas täiendatakse kasutajaid suunavat/abistavat kohaviida süsteemi. Jätkub aktiivne kasutajakoolitus erinevate sihtgruppidega, lasteosakonnas eriti vastloodud Haapsalu põhikooliga.

Suuremat tähelepanu pöörame tööle kodulookirjandusega ning kodulooandmebaasi täiendamisele. Korrastame luuletaja Ernst Enno mälestustoa ekspositsiooni, sest 2014.aastal möödub tema surmast 80.aastat ning 2015.aastal tähistame tema 140.sünniaastapäeva. 2014.aasta teisel poolel alustame IV Muinasjutukonverentsi ja – festivali ettevalmistusega, mis toimub 2015.a.mais.

Suurt ajakulu nõuab programmi Urram3 andmebaasi korrastamine ja programmi eripärade tundmaõppimine.

2014.aasta kirjandussündmustest on laiahaardelisemad aprillis toimuv laupäevane „Perepäev lasteraamatuga“, augustis Haapsalu Valge Daami päevade ajal Haapsalu Pitsipäeval raamatulaenutuspunkti avamine, septembris Haapsalu Nostalgiapäevade raames Raamatute (vahetuse) laat ning oktoobris traditsiooniline (1994.aastast alates toimuv) kirjanduspäev „Perepäev raamatuga“. Laste lugemishuvi kasvatamiseks „käib“ veebruaris-märtsis linna koolides „Raamatukohver“, jätkub koolivaheaja- ja suveürituste sari väiksematele, omaloominguklubi suurematele lastele ja noortele. Septembris toimub mitmekesise kavaga „Edgar Valteri päev“, mis on pühendatud tema 85.sünniaastapäevale.

Keskraamatukogu kõigis osakondades eksponeeritakse palju temaatilisi raamatunäitusi ning kohalike elanike hobisid ja kogusid tutvustavaid näitusi.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud:

Maakonna raamatukogude tegevust reguleerivad vabariiklik ”Rahvaraamatukogude seadus”, autoriõiguse seadus, nõuetekohased põhimäärused, kasutamise eeskirjad ja AIPi kasutusjuhendid.

2.2 Eelarve (jooksvad kulud)

Põhieelarve	Seisuga 31.12.12. €	Seisuga 31.12.13 €	Muutus %
Eelarve kokku	528,09	575,59	+ 8,99
sh keskraamatukogus	247,3	258,73	+ 4,62
Personalikulu	332,33	347,27	+ 4,50
sh keskraamatukogus	167,19	175,4	+ 4,91
Komplekteerimiskulu	107,48	110,08	+ 2,42
sh OV-lt	65,01	67,56	+ 3,92
sh riigilt	42,39	42,52	+ 0,31
sh keskraamatukogu	27,7	27,73	+ 0,11
sh OV-lt	10,00	10,00	
sh riigilt	17,62	17,73	+ 0,62
Infotehnoloogiakulud	20,29	22,82	+12,47
sh keskraamatukogu	9,56	9,07	- 5,13

Enamus maaraamatukogusid ei ole 2013.aastal projekte kirjutanud ja raha saanud.

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Summa
Palivere raamatukogus kirjandus- ja keskkonnaalaste kohtumiste ja õpitubade korraldamine (Keskkonnainvesteeringute Keskus SA)	Jaanuar-juuni	803,00
Palivere raamatukogus kirjandus- ja keskkonnaalaste kohtumiste ja õpitubade korraldamine (KULKA)	Märts-aprill 2013	297,00
Taebla raamatukogu ühisprojekt kooliga kirjanikega kohtumiseks (Eesti Kultuurkap. Läänemaa ekspertgrupp)	2013	232,00
Kõmsi raamatukogus Külla tuleb kirjanik... (MTÜ Hanila valla toetusgrupp)	27.2.13-14.10.13	200,00
Kõmsi raamatukogus Külla tuleb kirjanik...(Kultuurkapital)	Märts-oktoober	350,00

Lääne Maakonna Keskraamatukogu kirjandussündmuste korraldamine on 100% projektipõhine. Kirjandussündmuste plaan koostatakse aastaks ette ning sündmuste toimumine sõltub projektide rahastuse positiivsetest otsustest. Taotlusi esitame Eesti Kultuurkapitali erinevatele sihtkapitalidele, sh. Läänemaa Ekspertgruppile, Hasartmängumaksu Nõukogule, Kultuuriministeeriumi programmidesse ning Haapsalu linna Kultuurirahastule. 2009.aastast on keskraamatukogus peaspetsialisti ametikoht lugejakoolituse alal, kelle ülesandeks on planeerida ja korraldada kirjandussündmusi erinevatele sihtrühmadele ja vanusegruppidele ning arendada koostööd kohalike asutuste, seltside jt. institutsioonidega, et tutvustada raamatukoguteenuseid, kirjandust ja kohalikku kultuuripärandit.

Keskraamatukogu projektid, mis said rahastuse 2013.aastal:

Rahvusvaheline muinasjutukonveents (KULKA Kirjand.sihtkap., Läänemaa Ekspertgr., HMN, Haapsalu linn)	Jaan.-juuni	5802,00
Kirjanduspäev „Perepäev raamatuga“(KULKA Läänem Ekspertgr, HMN, Haapsalu linn)	Okt.-nov.	1000,00

Rmtkoguhoidjate koolitus ja maak-de laager (Kultuurimin.)	Jaan.-dets.	1250,00
Kirjandusõhtud, omaloominguõhtud jmt. (Haapsalu linn)	Jaan.-dets.	600,00
		Kokku:8652,00

„Haapsalu Linna arengukavas 2012–2020“ on kirjas, et Lääne Maakonna Keskraamatukogu põhiteenus ja põhitegevus on teavikute kohal- ja kojulaenus; infopäringutele vastamine; avaliku internetipunkti teenindus; Läänemaa koduloolise kirjanduse andmebaasi täiendamine; maakondliku teavikute andmebaasi täiendamine; teavikute komplekteerimine linna- ja maakonna raamatukogudele; avalike andmepankade kasutamise võimaldamine; lugejakoolituse (raamatukogutunnid, kirjandusüritused, näitused) korraldamine elanikele; raamatukogude vaheline laenutamine ja maakonna raamatukoguhoidjate täienduskoolituse korraldamine. Arenguvajadusena on kirjas, et raamatukogu vajab kogude sihipärasest täiendamist. Kultuurikeskkonna SWOT analüüsis kajastub raamatukogu tugevusena tema suur kasutajaskond ning avaliku internetipunkti olemasolu, kuid nõrkuseks on, et raamatukogu eelarve uute teavikute soetamiseks väheneb aasta-aastalt nii linnaeelarvest kui riigi toetuse osas.

Hanila valla arengukavas aastateks 2008 – 2020 käsitletud ka raamatukogude tegevust. 2013. aastal tehti selles täiendusi ja parandusi.

Risti raamatukogu tegevus on kajastatud „Risti valla arengukavas“ ja „Risti aleviku arengukavas“.

Lihula valla Tuudi raamatukogu tegevus ja koostöö on kajastatud Tuudi Külaseltsi arengukavas, kaasates raamatukogu suuremate ürituste läbiviimisel, näituste ja esitluste korraldamisel.

Ridala valla arengukavas 2013-2022 on raamatukogusid mainitud peatükis 5.2, kus on kirjeldatud raamatukogude hetkeolukorda ja probleeme ning eesmärgid (mis on üsna ümmargune jutt ilma konkreetsete eesmärkide ja lahendusteta)

2.3 Struktuur

Läänemaal ühinesid neli valda, raamatukogudele see aastal 2013 veel mingeid muutusi ei toonud.

Noarootsi ja Sutlepa raamatukogu juhib üks töötaja, seepärast Sutlepa statistilises aruandes töötaja puudub.

Taebla ja Martna raamatukogud vahendavad ka postiteenuseid. Koormus ei ole suur, aga võtab aega (kõik töö käib käsitsi) ja tähelepanu/energiat (enda ühelt töölt teisele ümber häälestamine).

2.4 . Personali juhtimine ja areng

Lääne maakonnas töötab 39 raamatukoguhoidjat, neist 8 erialase kõrg- ja 5 erialase keskharidusega töötajat. Maaraamatukogudes töötab üks töötaja, kes täidab juhataja, kütja, koristaja kohustusi. Puhkuste ajal asendajaid pole ja raamatukogud on suletud.

Toimus OÜ Reiting PR koolitus „Klienditeeninduskursus raamatukogutöötajatele“, millest võtsid osa keskkogu töötajad ja kahjuks vaid 1 maaraamatukoguhoidja.

Raamatukoguhoidjad vajaksid organisatsiooni sise- ja väliskommunikatsiooni koolitust.

Oru raamatukogus vahetus juhataja, tööle asunud inimene on ilma erialase hariduseta ja asus õppima Rahvusraamatukogu kutsekoolitus kursusel.

2013.a. aasta lõpul lahkus töölt Lääne Maakonna Keskraamatukogu bibliograaf, konkurss ametikoha täitmiseks korraldatakse 2014.aasta algul.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2013

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundi arv(1 tund ehk 45 mint)	Raamatukoguhoidjad, kes osalesid täiendus-koolitusel	Koolituseks kulutatud summad
Asuküla	7	42	1	79,48
Kullamaa	6	36	1	44,36
Kõmsi	2	9	1	41,12
LihulaValla Rk	15	15	4	197
Liivi	6	36	1	44,76
Martna	4	34	1	34,93
Noarootsi	2	6	1	50,63
Nõva	3	18	1	33,16
Oru	4	24	1	38,76
Palivere	7	39	1	42,96
Ridala	7	33	1	67,71
Risti	6	51	1	149
Rõude	4	24	1	32,37
Taebla	2	9	1	36,57
Vatla	2	12	1	39,92
Virtsu	4	21	1	48,71
Vormsi	2	6	1	34,77
Uuemõisa	5	27	1	85,5
Keskraamatukogu	19	95	18	1493,00
Maakond kokku	105	531	39	2578,71

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv Iga koolituse kohta
Emakeelepäev „Eesti sõnade eluloost“	Rahvusraamatukogu	1
Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorum	Põhjamaade Ministrite Nõukogu	5
„Teenuste turundamine ja suhtekorraldus raamatukogus“	ERÜ	1
Rahvusvaheline seminar “From Project to Tradition”.	Soome Instituut	1
Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev- „Raamatukogu kui noortekeskus“	Tallinna Keskraamatukogu	1
Digitaalne mälu 2013. Sõnakunst ja e-	Rahvusraamatukogu	1

vabadus:autorikatses vabakasutuseni		
Klienditeeninduskursus raamatukogutöötajatele	OÜ Reiting PR	19
"Artikli MARC21 koolitus"	ERÜ	5
"Tüvitekstid ja ajakaja laste- ja noortekirjanduses"	Tartus	1
Lasteraamatukoguhoidjate päev	Eesti Lastekirj.Keskus	4
ISE andmebaasi koolitus	Rahvusraamatukogu	1
„Isikuandmete töötlemine. Andmete avalikustamine“	Juunika Õppekeskus	1
Komplekteerimise ühisseminar	ERÜ	1

Läänemaa maaraamatukogude algatusel toimus 2 RIKSi koolitust, mille korraldasid ja millel osalesid kõik RIKSile üle läinud raamatukogud.

Programmi Urram3 koolituspäeval enne uuele versioonile üleminekut osalesid Keskraamatukogu ning Martna, Rõude ja Vormsi raamatukoguhoidjad.

Rahvaraamatukogude suvelaager "Raamatukogu on kultuuripärandi hoidja" Ida-Virumaal 30.07.2013 – 01.08.2013 osales 3 keskraamatukogu töötajat.

12.-14. juuni ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 23. suveseminar Läänemaal osales nii maaraamatukogude kui keskraamatukogu töötajaid. Laagri põhilised tegevused olid seotud Lõuna-Läänemaaga. Lihula valla raamatukoguhoidjad osalesid aktiivselt korraldustöös, Kullamaa raamatukoguhoidja võõrustas Kullamaal.

Maaraamatukoguhoidjate päeval Keilas 25. oktoobril osalesid Lihula, Ridala, Kullamaa valla ning keskraamatukogu töötajad.

Raamatukoguhoidjate X kongressil Pärnus, 20.-21. mail osalesid keskraamatukogu töötajad ning Palivere raamatukoguhoidja.

Põhja-Baltimaade raamatukogude nõupidamisel Helsingis, 12.-13.septembril osales keskraamatukogu direktor.

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised (ettekanded, loengud, koolitused)

Lääne maakonna keskraamatukogu lugejakoolituse spetsialist:

13.02.2013 - Tallinna Keskraamatukogus, ERÜ turundusseminaril- "Teenuste turundamine ja suhtekorraldus Lääne Maakonna Keskraamatukogus".

7.05.2013 - Eesti Lastekirjanduse Keskus, lasteraamatukogutöötajate õpipäeval- „Raamatukogu koostööst koolide ja noortega“

10.10.2013 – Haapsalus, maavalitsuste noorsootöö nõunike ümarlaud - „Raamatukogu noorsootöö valdkonna projektid“.

Lühiloengud Uuemõisa koolis ja Haapsalu Sotsiaalmajas.

keskraamatukogu pearaamatukoguhoidja:

19.04.2013 – ERÜ ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, seminar "Koolitajalt koolitajale"

aprill 2013 – Pärnus, Lääne piirkonna TÕN-i koordinaatorite õppepäev – "Elukestev õpe ja TÕN Läänemaal"

keskraamatukogu lasteosakonna bibliograaf :

esines ettekannetaga lastekirjanduse teemadel 5 korral ca 250 kuulajale:

- 10.04. – Tartu algupärase lastekirjanduse päeval "Tüvitekstid ja ajakaja laste- ja noortekirjanduses" ettekanne "Muinasjuttude iseseisev elu"
- 19.04. – Läänemaa raamatukoguhoidjate seminaril: Loeng lastekirjandusest.
- 30.05. – Muinasjutukonverentsil "Jutusta mulle üks lugu" – "Jutud on sillaehitajad"
- 14.06. – Maaraamatukogude laagris loeng lastekirjandusest „Värske ja väärt”
- 22.10. – ELK seminaril "Laps kirjanduses" ettekanne „Laps muinasjutus – tegelane, eesmärk, vahend”
- 31.10. – Kärdla raamatukogus loeng "Traditsioone järgides ja eirates”

2.4.3 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel:

- 22.veebr. – Erialateave. „Kaasaegne vene kirjandus“, Igor Kotjuh. „Vana-vene nukud“, MTÜ Bõliina esindaja
- 15.märts – Erialateave. „Vestlus geragoogikast“, Tõnu Ots. „Eesti kirjanduse 80-ndad, 90-ndate algus“, Maire Liivamets
- 19.aprill – „Mullune lasteraamatu saak“, Krista Kumberg. Kooliraamatukogude kogemusi jagab Kristel Rannaääre. Illustratsioonid lastekirjanduses, ülevaade Bologna messist, Viive Noor
- 24.-25. mai rahvusvaheline muinasjutukonverents
- 19.august Öppereis Kullamaa ja Rapla maakonna raamatukogudesse, Mahtra Talurahvamuuseumisse (Kultuuripärandi aasta)
- 04.okt. – Eesti Pangaliidu ja Finantsinspektsiooni rahakoolitus. Euroopa Liidu teavituspunkt maavalitsuses ja selle teavikud, andmebaasid, Kristi Erkmann. „Prantsuse kaasaegne kirjandus“, Jana Porila
- 15.nov. – Erialateave. „Lauamängud raamatukogus“, MTÜ Mänguveski. „Cyrillus Kreegi seenekorv“, Sirje Rahumägi (Detsembris 2014 Cyrillus Kreek 125)

Oru ja Vormsi raamatukogu uute töötajate nõustamine kohapeal.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Keskraamatukogu raamatukoguhoidja lõpetas kevadel Rahvusraamatukogus kutsekoolituse kursuse ja omandas kutsekvalifikatsiooni III astme. Sügisel asus õppima teine keskraamatukogu raamatukoguhoidja, kes lõpetab 2014.a. kevadel.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Parim maaraamatukoguhoidja 2013 Läänemaal olid Lihula Valla Raamatukogust Tiina Ulm ja Tiiu Aasrand. Tiiu Aasranda tunnustas ka Lääne Maavalitsus tiitliga "Läänemaa sädeinimene 2013".

"Läänemaa sädeinimene 2013" tiitliga tunnustati ka keskraamatukogu pearaamatukoguhoidjat.

Keskraamatukogu lugejakoolituse spetsialisti tunnustati mitmel korral: Haapsalu linna kultuurieluedendaja 2012 (Noorte Omaloominguõhtute ja kirjandussündmuste korraldamise eest); Lääne Maavalitsuse noorsootöö valdkonna preemiad: Aasta noorsootöötaja 2013 nominent ja Läänemaa kultuuritegija 2013 (ürituste korraldamine ja näitlemine).

Keskraamatukogu lasteosakonna raamatukoguhoidjat tunnustati Kultuuriministeeriumi tänukirjaga 40. tööjuubeli puhul ja osakonna teine raamatukoguhoidja oli Aasta lasteraamatukogu hoidja 2013 nominent.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu koos Haapsalu Linnavalitsuse ja Haapsalu Noorte Huvikeskusega tunnustati muinasjutufestivali „Muinasjutuvägi“ korraldamise eest tiitliga „Läänemaa Aasta Koostöö noorsootöös 2013“.

Palivere raamatukogu töötajat tunnustati KOVi poolt tänukirjaga, Täiskasvanud õppija nädala (TÕN) raames „Aasta Koolitaja“ nominendi tiitliga ja Läänemaa Kultuuritegija 2013 tiitliga.

2013. a. omistati Risti raamatukogu juhatajale Risti Valla Teenetemärk tehtud töö eest Risti raamatukogus.

2.4.6 Ettepanekud, millised teemad vajaksid riiklike ülesannete täitmisel koolitust:

1. E-raamat ja lugerid.
2. Isikuandmete kaitse.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Maakonna raamatukogud kuuluvad kohalike omavalitsuste haldusalasse. Suhtumine raamatukoguteenuse vajalikkusesse ja kvaliteeti on valdades erinev, olenedes valla rahalistest võimalustest ja otsustajate kultuurihuvist ning kodanikest hoolimisest. Raamatukogud asuvad lasteaedade, koolide, seltside ruumides, keskraamatukogu Haapsalu kultuurikeskuses.

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

2013. a lõpus sai Rõude raamatukogu uued ruumid hoones, mis kuulub MTÜ Rõude külaseltsile, rendilepingu tingimusi täidab Martna vald. Raamatukogu asub nüüd ühes toas, kus põrandapinda vähem, kuid töötingimused paremad.

2014.a. on plaanis ruumide remont Taebla ja Risti raamatukogudes.

Arvestades raamatute hoidmistingimusi aga ka raamatukoguhoidja tervist ja töökeskkonda, vajaks mitmed raamatukogud kas uusi ruume või tõsist remonti. Näiteks Vatla mõisas asuv raamatukogu, hoone ehitusvigadega võitlev Virtsu raamatukogu.

2.6 Raamatukogu arendustegevused

2013.a. novembrist toimus enamuse Läänemaa maaraamatukogude üleminek raamatukogutarkvarale RIKS seoses sellega, et „sunniviisiliselt üritati peale suruda poolikut ja mittetöötavat U3-e“.

2013.a. novembrist kasutavad raamatukoguprogramm U3 keskraamatukogu ning Martna, Rõude ja Vormsi raamatukogud. U3 võimaldas raamatukogudele avada veebilehekülje (www.lugeja.ee), mida haldab ja täiendab raamatukogu juhataja ise (ei sõltu enam valla IT-töötajast).

Uuemõisa raamatukogus vahetati välja 10 avalikku arvutit Haapsalu Kutsehariduskeskuse poolt (samal ruumis asuvad koos rahva- ja kooliraamatukogu).

2.7 Raamatukogude koostöö

Töö koordineerimine ja koostöösuhted

Raamatukogud teevad jätkuvalt koostööd kõikide valla haridus- ja kultuuriasutuste ning omavalitsusega.

Jätkuvalt tehakse koostööd lasteaedade, koolide, erinevate seltsidega. Lihula Valla raamatukogu sai tänu Lihula Lions klubile muusika kuulamise nurgakese. Lions klubi annetas raamatukogule CD-mängija, kõrvaklapid ja natuke heliplaate.

Kullamaal valis üks 8. klassi noormees raamatukoguhoidja ettepanekul uurimiseks teema „Noortekirjanduse leidumus ja loetavus Kullamaa raamatukogus 2010-2012“, küsitleti noori lugejaid 7.-12. klassini. Töö läks hästi korda, vastused küsimustele kasulikud edaspidises raamatukogutöös.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu:

Rahvusvahelise Muinasjutukonverentsi raames toimus koostöö Hanko kultuurikeskuse ja raamatukogu juhataja Merja Kukkoneniga ning sealse jutuvestja ja raamatukoguhoidja Agneta Möller-Salmela'ga; Helsingi ülikooli kasvatusteaduste professori Liisa Karlssoniga ning 3 teise välisesinejaga Soomest, Norrast, Taanist. Haapsalu Noorte Huvikeskuse kaasabil sai korraldatud Muinasjutufestivali päev koostöös Põhjamaade Ministrite Nõukoguga, Ungari, Taani ja Goethe Instituudiga (välisesinejate leidmine või näituste, seminaride korraldamine).

Sügisel toimus 80. juubelit tähistanud ELK-e lastekirjanike tuur Haapsallu, kaasas K.Hinrikson, K. Kaldma, M. Nelk. Pikaajaline hea koostööpartner ELK – koolitaja, ideepank, vabariiklike lasteürituste algataja, kõrgel tasemel kunstinäituste ning 2013.aastal ka kirjanike vahendaja. Lasteosakonna bibliograaf ja ka lugejakoolituse peaspetsialist esinevad ELK-s ettekannetega lastekirjanduse ja lugejakoolituse teemadel. Bibliograaf osaleb IBBY eesti sektsiooni nõukogus, lastekirjanduse uurimise toimkonnas, kus 2013.a. valmis raamat lastekirjanduse ajaloo, E. Valteri toa ümberkujundamise töögrupis (2013.a.), Iloni Imedemaa ümberkujundamise töögrupis, kus koostas uue ekspositsiooni tekstid, Haapsalu linnavalitsuse kultuurikomisjonis, Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali nõukogus, Lastekaitse Liidu primare lasteraamatute valimise žüriis, Paabeli torni tõlkeauhinna žüriis (esimees), Steni muinasjutuvõistluse žüriis.

2013. aastal koostöö Paberimuuseumiga Tartus ja Eesti Kirjanike Liiduga.

Haapsalu „Ränduriteklubi“ kinkis keskraamatukogule lugejate poolt nõutud reisiraamatuid.

Koostööpartnerid kohalikul tasandil: Haapsalu Linna Algkool, Nikolai kool, Läänemaa Ühigümnaasium, Haapsalu Kunstikool, Haapsalu Noorte Huvikeskus, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Rannarootsi Muuseum, Haapsalu Kultuurikeskus, Lääne-Eesti Ingerisoomlaste selts, Haapsalu Käsitööselts, MTÜ Rahvakultuurikeskus Beringija, laste tantsu- ja näiteringi õpilased (nende abil on ellu viidud mitmed näitused, koolitused, õpitoad ja tehtud koostööd suuremate projektide elluviimisel).

Haapsalu Ühigümnaasiumi Hollandi sõpruskooli gümnaasiumiõpilaste ja nende õpetajate külaskäik.

Keskraamatukoguga tutvusid septembris Lääne-Virumaa raamatukoguhoidjad ja Türi ingerisoomlased.

Keskraamatukogu ja Lääne-Eesti Ingerisoomlaste Selts paigaldasid koos mälestuspingi kauaaegsele raamatukoguhoidjale ja omaaegsele Ingerisoomse seltsi aktivistile M. Ektermannile. Mälestuspink asub Haapsalus Wiedemanni 11 õuealal.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu korraldas maakonna raamatukoguhoidjatele koolitusi ja õppereisi, nõustas sidevahendite kaudu, komplekteeris uusi raamatuid.

Koostöös Lääne Maavalitsuse ja ANDRAS-ega korraldasime seminari maaraamatukogudele ning maakogudele kingiti raamat, mida nende fondides enne polnud.

3. Kogud

3.1 Komplekteerimise põhimõtted (tasakaal) ja uuendused

Komplekteerimisel arvestatakse Kultuuriministeeriumiga sõlmitud lepingu nõudeid, mis kohustavad kasutama teavikute riigipoolset sihtotstarbelist toetust teavikute ja e-teavikute (raamatud, kvaliteet- ja kultuuriperioodika väljaanded, jätkväljaanded, auvised, kaardid, noodid) ostmiseks, millest vähemalt 50% toetuse summast kasutatakse kirjanduse ja kultuuriperioodika väljaannete ostmiseks.

Kogude kujundamisel lähtutakse vabariigis välja kujunenud komplekteerimispõhimõtetest, lugejate soovidest ja arvestades olemasolevaid rahalisi vahendeid. Võrreldes 2012. aastaga sai sama komplekteerimissumma eest 2013. aastal osta 173 teavikut vähem. Järjepidevalt kasutatakse komplekteerimiseks soodusmüüke ja –pakkumisi raamatukogudele. Vähemolulised ja sisult väheväärtuslikud raamatud ostetakse peamiselt sooduspakkumiste kaudu. Sisust lähtuvalt on kogude kujundamine olnud samuti stabiilne.

2012. aastal ostetud teavikute koguarvust (2252 eks) kuulus ilukirjandusele (1159 eks) 51,5%. 2013. aastal ostetud eksemplaride (2066) hulgas oli ilukirjanduse osakaal 55,2%.

Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetustel on kogude komplekteerimisel väga oluline tähtsus näiteks keskraamatukogus, maaraamatukogudes on olukord väga erinev, ulatudes 5-36%-ni.

2013. aastal on keskraamatukogusse annetusena saabunud 596 eksemplari, mis on 22,4% uute teavikute koguarvust. Raamatud tulevad Eesti Hoiuraamatukogust, tasuta raamatute laadadelt, eraisikutelt. Lasteosakonda lisandus 800 eksemplari, kogu suurus ületas esmakordselt 35 tuhande piiri. Annetuste osakaal kogude juurdekasvust oli üle 14%. Kustutati 188 eksemplari.

Taebla raamatukogule annetati eestikeelne National Geographic 2013.a. aastakäik.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Maakonnas kasutatakse komplekteerimiskuludest 75,6% raamatutele, sh. keskraamatukogus 85,9%, perioodikale 20,78%.

Keskraamatukogus kehtis raamatute ostmisel täiskasvanutele endiselt ühe eksemplari nõue, vaid kodulooliselt olulisi teavikuid osteti kaks eksemplari. Kojulaenutuse töötajate hinnangul oleks laenutusi kindlasti rohkem, kui loetavate autorite raamatud oleks vähemalt kahes eksemplaris. Kuna keskkogul on Haapsalu Sotsiaalmajas raamatulaenutuspunkt, siis uudiskirjandust sinna kohe viia ei ole võimalik.

Venekeelne ilukirjandus on hästi komplekteeritud, vahendaja käib kaks korda aastas raamatutega Haapsalus, raamatuid saab kohapeal valida ja soovitud osta. Võõrkeelseid raamatuid lisandus 333, neist 198 venekeelsed. Võõrkeeltes on veel väike valik inglise, soome, rootsi, islandi, taani, saksa ja prantsuse keelseid raamatuid.

	2012	2013	+ -	%-des
Teavikuid kokku juurde tulnud	3139	2770	-369	-11,76
Juurde tulnud raamatuid (eks.)	3041	2669	-372	-12,23
Juurde tulnud raamatuid (nimetusi)	2538	2240	-298	-11,74
Annetatud teavikuid kokku(eks.)	597	596	-1	-0,17
Sellest ilu- ja lastekirjandus (eks.)	1471	1459	-12	-0,82
Võõrkeelne (juurde) kokku (eks.)	331	333	+2	+0,6
Sellest venekeelne (eks.)	214	198	-16	-7,48
Kustutatud raamatuid (eks.)	4725	1188	-3537	-74,86
Perioodika (aastakäik)	105	106	+1	+0,95
Kustutatud ajakirju	115	52	-63	-54,78

Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Palivere raamatukogu juhataja arvamus oma raamatukogu kohta: üldiselt on kogud puudulikud. Korralikku statistikat kogude kasutamise osas ei ole tehtud, kuid see oleks vajalik. RVLi kasutades peab tooma väga palju raamatuid mujalt raamatukogudest, kogud vajaksid põhjalikku analüüsi ning ka täiendamist. Kirjandust on puudu pigem täiskasvanud õppijatele, ilukirjandust piisavalt.

Raamatukogudes on nõudlus elukestvat õpet toetava kirjavara järgi suurem keskustes, väiksemad maakogud vajavad rohkem ilukirjandust.

E-raamatuid Lääne maakonda ostetud ei ole.

Elektroonilised jadaväljaanded on olemas Uuemõisas ja Keskraamatukogus.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Maakonnas kasutatakse komplekteerimiskuludest perioodikale 20,78%. Kultuuriperioodika telliti samadel alustel nagu 2012. a.

Perioodikat telliks nii keskraamatukogu kui maaraamatukogud rohkem ning erinevaid nimetusi, sest valik on aastatega üha väiksemaks jäänud.

Keskraamatukogus on 2011.aastast alates tellitud kokku 39 aastakäiku vähem perioodikat. Osa väljaandeid on lõpetanud ka ilmumise, kuid peamiseks põhjuseks on hinnatõus. "Juridica" on tellitav vaid online-lisaga, pakett 124€, kuid ainult paberväljaannet soodsamalt tellida ei saa. Tellimuste koostamisel valikut tehes on tekkinud „käärid“ ajakirjade sisulise väärtuse ja lugejanõudluse vahel. Tellimisnimekirjast jäi välja esmakordselt „Eesti Majanduse Teataja“ kui kulukas ja vähe kasutatav ajakiri, samas telliti taas lugejate nõudlusel „Cosmopolitan“. Koos annetustega tuli keskraamatukogule 77 erinevat nimetust ajakirju ja 18 nimetust ajalehti. Osa nimetusi (näiteks „Valguse Kaja“, „Sinuga“, „Inseneeria“) on saadetud väljaandjate poolt tasuta. Uue nimetusena telliti ajakiri „Mari“. Ajakirjade kojulaenus toimib hästi, kuid U3 statistika ei anna välja ajakirjade laenutuste edetabelit. Lugemissaali töötajate hinnangul on populaarsed ajakirjad „Imeline Ajalugu“, „Imeline Teadus“, „National Geographic“ eesti keeles, „Psühholoogia Sinule“, „Mari“, „Elu Lood“.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Maakonnas moodustas komplekteerimiskuludest 0,78% auviste ostmiseks. Auviseid maakogudesse reeglina ei osteta, 2013.a. soetas auviseid neli maaraamatukogu ja

keskraamatukogu. Keskraamatukogu auviste ostud moodustasid 2013. aastal 0,4% teavikute koguarvust, osteti 12 ja annetati 4. Lihula Valla raamatukogule annetati väike kogu. Maakonnas tuli koos ostude ja annetustega 2013. a. juurde 86 eksemplari.

4. Raamatukoguteenused

Läänemaa raamatukogud töötavad kahes erinevas programmis ja ka lugejatel tuleb õppida otsingut tegema kahel veebiaadressil: www.lugeja.ee ja <http://laanemaa.webriks.ee/>.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine (AIP-i kasutamine)

Avalik teave on raamatukogus kättesaadav interneti vahendusel ning kohapeal võimalik tutvuda paber kandjal kohalike vallalehtede, omavalitsuste volikogude protokollide, määruste, otsuste ja korraldustega ning teiste avaliku teabe seadusest tulenevate materjalidega. Eesti Vabariigis kehtivate seadustega tutvumiseks on kõigil võimalik kasutada elektroonilise Riigi Teataja andmebaasi aadressil <http://www.riigiteataja.ee> ja teiste erinevate asutuste ja artiklite andmebaase.

Keskraamatukogus 5 avalikku arvutit, Uuemõisa raamatukogus 10 arvutit.

4.2 Raamatukogu kasutamine (üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte - teenuste üldiseloomustus, kasutajaarvestus, jmt). Lisada juurde muutuste analüüs, millest tingitud. Virtuaalkülastused on ainult raamatukogu veebilehe külastused

Raamatu- kogu	Lug-d 2012	Lug-d 2013	Muut us(+/-)	Külas- tused 2012	Külas- tused 2013	Muutus (+/-)	Virtuaa lkülas-d 2012	Virtuaal- külas-d 2013	Muut us(+/-)
Maakond	8381	8799	+418	154655	145098	-9557	11547	13956	+2409
Sh keskkogu	3713	3734	+ 21	71937	64472	-7465	8255	8858	+ 603

Laenutused, sh kohalkasutuse laenutused

Raama- tukogu	Laenut-d 2012	Laenut-d 2013	Muutus (+-)
Maakond	220068	198939	-21129
Sh keskkogu	102914	91079	-11835

Maakonna raamatukogudes üldiselt on jätkuvalt vähenemas laenutused ja lugejaskond, 2013.a. lahkus erinevatel põhjustel maakonnast ligi 600 inimest. Külastatavus hea tänu raamatukogudes korraldatud üritustele ja koolitustele. Maakonna keskmine hõlve 33,1 %, aastas, keskmiselt 5,5 külastust ja 7,5 laenutust elaniku kohta. Ilu- ja lastekirjanduse laenutusi 60, 2%, perioodika laenutusi 14,9%.

Keskraamatukogus:

Keskmine külastuste arv päevas oli 224 (2012. a. 248), nädalas külastusi keskmiselt 1344.

2013. aasta loetavamad raamatud: „Kui tuvid kadusid“ laenutatud 43 korda, „Minu Amsterdam“ 38, „Apteeker Melchior ja Rataskaevu viirastus“ 33, „Saja-aastane, kes hüppas aknast välja ja kadus“ 23, „Viiskümmend halli varjundit“, 17, „Pildikesi heade inimest elust“ 13 ja „Organisatsioonikäitumine“ 12 korda, lasteosakonnas „Peep ja sõnad“.

Keskraamatukogu lasteosakonna raamatuid laenutasid lapsed 75,9% ja täiskasvanud 24,1% ulatuses. Fondi ringlussagedus oli 0,7. (Osa fondist ongi komplekteeritud tulevikule mõeldes pikemaajaliseks ja/või (haru)harvaks kasutamiseks).

Risti raamatukogus on külastused ja laenutused kasvanud laste arvelt, sest raamatukogu asub koolimajas.

RVL ja koduteenindus vms.

Nii RVL kui koduteenindus toimub peamiselt raamatukoguhoidjate vahendusel, üksikutes paikades abistavad koduteenindusel valla sotsiaaltöötajad (Taebla, Tuudi). Keskraamatukogus 2013.a. toimus koduteenindus kahele püsilugejale, kes tervislikel põhjustel ei saanud ajutiselt raamatukokku tulla.

Raamatukogudevaheline laenus (RVL) on olulise tähtsusega raamatute piiratud ostmise tingimustes. Maakonnas registreeriti 2013. aastal 1785 tellimust ja neist täideti 1773, kaks suuremat vahendajat on Lihula Valla raamatukogu ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu.

RVL laenutuste arv keskraamatukogust maakonda on kasvanud 2012. aastaga võrreldes 724-lt teavikult 835-le. RVL laenutajate hulka on lisandunud Martna, Ridala ja Liivi raamatukogud. Keskraamatukogu on teistelt tellinud 31 teavikut (2012.a. 36 teavikut).

E-teenuste arendus ja tutvustus

Keskraamatukogu ja maaraamatukogude, kel olemas veebileht või blogi, vahendusel teavitatakse lugejaid järgmistest andmebaasidest:

www.lugeja.ee

<http://laanemaa.webriks.ee/> - Lääne maakonna raamatukogud RIKSis

ESTER - Rahvusraamatukogu e-kataloog Tallinnas

ESTER - Rahvusraamatukogu e-kataloog Tartus

DIGAR - digiteeritud raamatud, ajalehed, ajakirjad, kaardid, noodid ...

AIS - Rahvusrhiivi andmebaas

ISE - Eesti arklite andmebaas .

E-kultuuripärand - kultuuripärandi infovõrk

Kodulehtedest suurem külastus on raamatukogude Facebook'i lehekülgedel. Kuna selles keskkonnas tutvustatakse raamatukogu ja üritusi, siis võiks need näitajad minna virtuaalkülastuste alla.

4.3 Lasteteenindus:

Raamatu-kogu	Lug-d 2012	Lug-d 2013	Muut us(+/-)	Külast -d 2012	Külast -d 2013	Muut us(+/-)	Virtuaal külas-d 2012	Virtuaalk ülas-d: veebileht 2013	Muu tus(+/-)
Maakond	2075	2128	+ 53	46559	42289	-4270	1676	1615	-61
Sh keskk	1020	990	- 30	19023	17373	-1650	1550	1545	- 5

Raamatukogu	Laenut-d 2012	Laenut-d 2013	Muutus (+/-)
Maakond	33525	31699	-1826
Sh keskkogu	20315	19290	-1025

Lääne maakonnas keskmiselt on lastelaenutusi 16,6 % üldlaenutuste mahust.

Maaraamatukogude juhatajate arvamus:

Lastetöö algab lasteaiarühmadega ja lõpeb gümnaasiuminoortega.

Kui kohapeal kooli pole, siis lapsed külastavad raamatukogu reeglina koolivaheaegadel. Üha rohkem kujuneb raamatukogu lihtsalt koos olemise kohaks, laenutatakse kohustuslikku kirjandust.

Koolis asuv raamatukogu arvestab komplekteerimisel kooliprogrammi ja ka kooli logopeedi ning huvijuhi raamatuseoove. Raamatukogus toimuvad kohtumised lastekirjanikega, uudiskirjanduse ülevaated erinevatele vanusegruppidele, ka lastevanematele ja lugemiskultuuritunnid õpilastele.

Asuküla raamatukogus Raamatupiknik, raamatu lugemine, jutustamine, teatri tegemine, näitus, joonistamine, mängimine mänguväljakul. Üllatuseks näomaalingud ja pannkoogid. Näitus kaisukarudest – kõige väiksem karu oli Austraaliast ja kõige vanem karu selles põnevas kollektsioonis oli Ameerikast!

2013. aastal toimus Uuemõisa raamatukogus kahel korral laste ettepanekul ühine sõnamäng Wordz mäingimine veebikeskkonnas playforia.ee.

Oru raamatukogu Lääne maakonna alaealiste komisjoni poolt üldkasulikule tööle suunatud laste töökohaks.

Kullamaa raamatukogu oli suvisele maakonna õpilasmalevale Kullamaa vallas üheks tööpakkujaks. Töötasid 2 tütarlast 8-10.juulini, lõikasid ja kleppisid täheviitasid, panid fondi alfabeeti, korrastasid ja sildistasid hoidlas perioodikat, pesid aknaid jne.

Virtsus võttis 9. klassi osa rahvusvahelisest Hansenist Tammsaareni lugemisketist. Üks noormeestest võttis kogu tegevuse filmilindile ja pärast monteeris filmiklipi, mis pandi üles kooli kodulehele. Teise filmiklipi monteeris kokku õpetaja ja see saadeti Albu põhikooli, kus kõigest saabunud filmidest monteeriti ühisfilm.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas vähenes 2013. aastal lastest lugejate arv (-41), ent ületab siiski veel lugemispirkonna laste (1-9.kl.) arvu (+83), mis 2013.a. jätkuvalt kahanes (-33). 10 viimase aasta jooksul on laste arv lugemispirkonnas vähenenud ühe korraliku kooli jagu (-663).

Viimastel aastatel kasutavad raamatukogu mitmes keeles rääkivad-lugevad lapsed, kelle tarvis on väike varu nende emakeelset lastekirjandust: vene ja inglise keeles igale eale midagi, lisaks väike valik soome, rootsi, prantsuse jt keeltes. Erivajadusega lastele valivad-viivad kirjavara kasvatajad-hooldajad.

Laste lemmikraamatud: Koolieelikud eelistasid 2013. aastal ülekaalukalt kaht uut A. Havukaise raamatut Teedust ja Peedust, mida laenutati kokku 40 korral. Populaarsed olid jätkuvalt näiteks Pettsoni-lood, aga ka A. Kiviräha „Konna musi”.

Algklassilaste lemmikuks oli läinud aastal Egneri „Söök ja Pisik”, mida laenutati 10 kuuga 80 korda, samuti K. Kassi „Käru-kaarel” (50x) ning E. Raua „Kalevipoeg” (46x). Populaarsed olid kirjanikud Tomusk, Kass, Keränen, Kivirähk oma uute raamatutega, mille eksemplaarsus peaks olema suurem.

Põhikooli osas laenutati enim J. Verne'i „Saladuslikku saart” (21x). Järgnes väga lai valik eesti- ja välismaist noortekirjandust.

2013. aasta oli kuulutatud **pärandkultuuri aastaks**, millele oli pühendatud ka aasta suursündmus – kolmas rahvusvaheline muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi”. Seekord oli konverentsi sisuline osa „Jutusta mulle üks lugu”. (teema, esinejad, kava) lasteosakonna kanda. Jätkusid traditsioonilised sariüritused lastele (nt Suvi Iloni aias) lugejakoolituse peaspetsialisti ja lasteosakonna bibliograafi koostööna. Lastele

vanuses 5-10 suunatud jututunnid toimusid vastavalt ilmale kas lasteraamatukogus või hoovipealses kultuurikuuris. Need sisaldasid vastavalt teemale kuulamist, lugemist ja käelist tegevust. Kokku osales neis jututundides 135 last ja 41 täiskasvanut. Keskmiselt osales igas jututunnis 15 last ja 6 täiskasvanut. Kord nädalas tasuta suunatud lastesündmus suvisel perioodil on end igati õigustanud, sest seekaudu leiavad lasteraamatukogu üles nii Haapsalu lapsed, aga ka Eesti siseturistid, suvitajad. „Koolivaheaeg raamatukogus“ sündmusi toimus koolivaheaegadel 5 korral, kokku osales neil sündmustel 79 last, koolilapsed vanuses 8.-12 eluaastat. Tavaliselt on valitud temaatika seotud pühade ja tähtpäevadega, millest lähtudes leitakse kirjandusest sobilik lugu ja käeline tegevus, aga ka seoses näitustega. Näiteks jaanuari alguses avati keskraamatukogus Paberimuseumi näitus „Arhitektuur paberis ja paberist“, millele järgnes lastele suunatud õpituba, kus õpetati paberist voltima ja erinevaid vorme looma. Oktoobri vaheajal sai lähtunud ettelugemise päeva temast, milleks oli „Eesti looma- muinasjutud“. Sel aastal aitas osasid koolivaheaja tegevusi korraldada ja läbi viia ka Tallinna Ülikoolis noorsootööd õppiv tudeng, kes teostas raamatukogus vabatahtlikku praktikat.

Töö noortega:

Jätkus noortele suunatud ürituste sari “Noorte Omaloominguõhtud”. Sihtgrupiks 13. - 19. aastased noored. Eesmärk väärtustada ja edendada noorte omaloomingut, rõhutada eneseväljenduse ja loominguilisuse tähtsust, luua seos kirjandusega, kaugemale vaadates karjäärivalikuga. Noorte koosviibimine toimub üle kuu õppeaasta jooksul, alates 2012. aastast, kestab orienteeruvalt 2 tundi, mille järel on vabalt olemise aeg.

Reegel on see, et omaloomingut ei arvustata (olgu selleks luuletus, laul, joonistus vms). 2013. aastal toimus Noorte Omaloominguõhtud 6 korral, kus igal üritusel osales keskmiselt 20 inimest. Kokku osales neil sündmustel 134 noort ja 28 täiskasvanut. Noorte Omaloominguöö, suunatud 16+ noortele, lõppes enne südaööd, oli menukas just osalejate hulga poolest. 2013. aasta kevadel tehtud tagasisidest selgus, et noorte jaoks on oluline toit ja jook (tee, kommid, küpsised või puuviljad). Noored on sündmuse kenasti vastu võtnud, on neid, kes tulevad teisi kuulama, on neid, kes tahavad esineda. Keskraamatukogu perepäeval tegutses „Vaba lava“ ehk noorelt noorele suunatud omaloomingu etteasted. Osales 10 julget noort, kes soostusid linnarahva ees avalikult esinema enda loodud tantsu, laulu, luuletuste, kunsti ja instrumentaalpalaga. Kuulajate seas oli nii lapsevanemaid kui esinejate sõpru.

4.4 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu nimi	Näitused/ virtuaalnäitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Asuküla	10	13	129
Kullamaa	10	13	138
Kõmsi	24	15	260
Lihula Valla	62	20	381
Liivi	17	7	75
Martna	13	12	176
Noarootsi	7	0	0
Nõva	4	6	143
Oru	13	3	104
Palivere	20	31	704

Ridala	49	27	621
Risti	20	6	101
Rõude	26	4	40
Sutlepa	3	0	0
Taebla	16	2	16
Uuemõisa	19	9	43
Vatla	23	6	40
Virtsu	14	6	44
Vormsi	4	2	19
Maakond	471	240	4823
Sh keskk	117	59	1789

Lääne maakonna maaraamatukogudes toimusid kohtumised kirjanikega: Tõnu Önnepalu, Helga ja Enn Nõu, Mika Keränen, H. Relve, Ilmar Tomusk, Andrus Kivirähk, Epp Petrone, Erik Tohvir, Margus Konnula, Helga ja Enn Nõu, lisaks Kirjandustuur (Veronika Kivisilla, Jan Kaus, Sulev Oll, Maire Liivamets) keskraamatukogus ja Ristil.

Kultuuripärandi aasta tähistamiseks Asuküla raamatukogus kohtumine „Külas on kirjanikepaar Helga ja Enn Nõu ning graafik Naima Neidre“. Helga ja Enn Nõu on nimekad prosaistid, kes 1944. aastal lastena koos vanematega Eestist lahkusid ja jätkavad praegu Rootsis elades aktiivset loomingulist tegevust. Naima Neidre on tuntud graafik ja raamatuillustraator, Enn Nõu onutütar. Nende juured on pärit Kalde talust endisaegsest Asuküla vallast Läänemaal.

Lihula Valla raamatukogus Kultuuripärandi aasta tähistamiseks Peep Ilmeti näitus köitekunstist ja koduköite õpituba ja Kullamaal kohtumisõhtu L. Brasche ja tema tütre S. Hopwoodiga. 6.-10. juunini viibisid Kullamaal koguduse endise õpetaja Arvid Leopold Brasche noorim tütar Lia Brasche oma tütre Sheena Hopwoodiga. See oli südamlük ja meeldejääv kohtumine. Koos Kullamaa Koguduse koduloolasega koguduse raamatukogu korrastamine.

25. mail oli Kullamaal külas sõpruskogudus Soomest, mille käigus külastati ka raamatukogu. Raamatukogu külastasid kolleegid Märjamaa raamatukogust, augustis Läänemaa raamatukoguhoidjad. 12. juunil toimus Kullamaal vabariigi maaraamatukoguhoidjate suvepäevade avamine, 1 ja 3. päev veedeti Kullamaal.

Kirjandusõhtu Kullamaal, kus tähistati nelja suurkuju (Masing, Faehlmann, Kreutzwald, Koidula) juubeleid ja külas olid ka Kreutzwald ja Koidula ise Sipa isetegevuslaste näol.

Liivi raamatukogus kultuuripärandi aasta puhul raamatunäitus ja kohtumine metsavendade mälestuse jäädvustajatega.

Lihulas „Täiskasvanute maaliklassi aastalõpu näitus“, Maapäeva plakati näitus (Earth Day), Taaskasutuse õpituba, juhendajaks Anneli Murs.

Metskülas toimus raamatuklubi üritusena ”Tammsaare lugemine”, koostöös raamatukogu, Metsküla kultuuriühingu ja Matsalu Naiseltsi liikmetega. Raamatuklubil on Facebookis suhtlemiseks loodud oma grupp. Raamatuklubi plaanib 2014. aastal koguneda raamatukogus kord kuus.

”Teeme ära!” raames sai Anneli Mursi eestvedamisel ja koos Metsküla Kultuuriühinguga korrastatud raamatukogu ümbrus. Kogunes mitu tonni põõsaste

vahele visatud rämpsu, mis pärines veel ajast, mil kortermaja asustasid kolhoosielanikud.

Keskraamatukogu kirjandus- ja kultuurisündmusi:

21. märtsil toimus luule, teatri ja muusikaga sisustatud kirjandusõhtu, kus külalisteks olid Jürgen Rooste, Kaur Riisma ja noor muusik Erki-Andres Nuut.

Vabariikliku ürituse „24 tundi Eestimaa Rahvamajas“ raames oli keskraamatukogu avatud tavapärase 15.00 asemel kuni kella 18-ni. Kõigil üritusest osavõtjatel oli võimalus osaleda lugemissaalis vestlusringis Mihkel Mutiga.

16. septembril demonstreeris Ott Vallik lugemissaalis, kuidas valmib arvutiekraanil karikatuur. Sellele eelnes Euroopa Liidu teemaliste karikatuuride näituse avamine lugemissaali fuajees.

12.oktoobril toimus täiskasvanud õppija nädala raames peremälumäng „Õige aeg on õppida!“.

18.oktoobril laenutasid raamatukogus üleriigiliste raamatukogupäevade „Kohtume raamatukogus“ raames Haapsalu tuntud inimesed.

23. novembril toimus kirjanduspäev „Perepäev raamatuga, mille teemaks oli 2013.aastal „Saarelt saarele läbi Läänemaa“: esinesid Marko Valker, kes rääkis Osmussaare loodusest, noorte omaloomingu „vaba lava“ esitlused (joonistused, maalid, luuletused, instrumentaalpalad), Pärandiaasta saadiku Ivo Linna juhitud mälumäng, lastele toimus lugemissaalis pärimuslik laulu- mängutund muusikaõpetaja Viive Marleeni juhendamisel, tasuta raamatute laat oli endiselt väga populaarne ning raamatukirjastuste ja kodulooliste autorite müügiletid.

Näitused: keskraamatukogus Hiiumaa harrastuskunstnike Natalia Kuhi ja Kristi Kuurme keraamikanäitus „Keraamika taeva ja mere vahel“. Lääne maavalitsuse vahendusel jõudsid keskraamatukogu ruumidesse Euroopa Liidu teemaliste karikatuuride ja räätsamatkal osalejate fotonäitus. Eesti ja Ungari muinasjuttude illustratsiooninäitus. Näitused lasteosakonnas: „Karud saavad aru“ - Eesti kunstnike illustratsiooninäitus; „Valgus igasse kodusse“ – Ridala kooli kunstiringi laste tööde näitus; „Pilk lastetuppa“ - Valgevene kunstniku Hanna Karaleva maalinäitus.

Haapsalu Kirjandusklubi korraldamine: Kirjandushuviliste regulaarsed kokusaamised raamatukogus, Ernst Enno kodumajas ja A. Laikmaa Majamuuseumis, kohtumised kirjanikega, kodulooliste kirjameeste raamatuesitlused.

Koostöös erinevate Haapsalu ja maakonna seltside ja huvigruppidega toimusid erinevatel teemadel õpitoad ja loengud.

Keskraamatukogu käis oma raamatunäitustega väljas Läänemaa Muuseumis ja Kuke Galerii kirjandus-muusikalistel õhtutel.

4.5 Raamatukogu koolituskeskusena

Kasutajakoolitused arvukselt

Raamatukogu	Rühmakoolit.arv		Osalejate arv		Individaalkool. arv		Osalejate arv	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Asuküla	0	0	0	0	10	10	10	10
Kullamaa	1	1	4	12	1	3	2	3
Kõmsi	5	3	25	15	11	14	11	14
Lihula Valla	1	1	17	14	9	14	13	16
Liivi	0	0	0	0	3	2	3	2
Martna	0	0	0	0	3	6	3	6

Noarootsi	3	3	24	25	1	0	1	0
Nõva	5	5	32	71	10	8	6	8
Oru	4	0	30	0	12	3	9	7
Palivere	0	0	0	0	10	11	10	11
Ridala	28	20	395	317	21	15	46	32
Risti	1	1	12	10	4	3	4	3
Rõude	4	3	6	5	7	5	7	5
Sutlepa	1	0	10	0	0	0	0	0
Taebla	0	0	0	0	4	1	4	1
Uuemõisa	5	2	7	18	19	25	19	25
Vatla	0	0	0	0	0	0	0	0
Virtsu	2	1	15	8	0	0	0	0
Vormsi	0	0	0	0	2	3	2	3
Maakond	114	57	1773	851	149	142	172	165
Sh keskkogu	54	17	1196	356	22	19	22	19

Kaheks olulisemaks sihtrühmaks on lapsed, kellele tutvustatakse raamatukogude programme ning otsiportaale ja keskealised ning eakad, kellel aidatakse teha erinevaid netitehinguid (näiteks Haigekassa, Statistikaamet, Maksuamet). Koolitatakse ka gümnaasiumi, kutsekooli õpilasi.

Individuaalkoolitused täiskasvanuile RIKS-WEBI otsingust.

Keskraamatukogus oli Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia 2. kursuse üliõpilane erialasel praktikal (29.aprillist kuni 10.maini ja 25.juunist – 5.juulini).

Hanila Muuseumi juhataja esines 2. märtsil lugemissaalis loenguga „Läänemaa sõrmkindad ja kindakirjad“ - Läänemaa sõrmkinnaste paikkondlik eripära, tehnoloogia, mustrid, kandmisviisid koos illustreeriva pildimaterjaliga. Peale loengut oli huvilistel võimalik osaleda praktilises õpitoas, kus prooviti erinevate randmekirjade kudumist.

Vene Kultuuriseltsi Bõliina korraldas 9. veebruaril lugemissaalis igas vanuses huvilistele õpitoa vana-vene riidest jänese meisterdamiseks. Mänguasi valmis ilma nõela kasutamata vene traditsioonilises lapitehnikas, materjali sai kohapeal.

4.6 Raamatukoguteenuse turundus (*tutvustamine*)

Raamatukogu tööd, probleeme ja ettevõtmisi kajastasid on-line ajalehed Läänlane ja Lääne Elu, Kullamaa ja Hanila valla teataja.

Keskraamatukogu tegemistest kirjutati ajalehes Lääne Elu 1 korral, lasteraamatukogust ja/või lasteraamatukogult ilmus üle 40 artikli (ajalehes Lääne Elu, Postimees, Õpetajate Leht, sh väike osa „online“, ning ajakirjas Nukits), millest poolte autoriks oli K. Kumberg, neist omakorda pooled olid raamatu(te) tutvustused.

K. Kumberg andis 3 korral lasteraamatu-alase raadiointervjuu (Kuku, Vikerraadio 2x) ning esines teiste hulgas arvamusega muinasjutukonverentsi kohta Ivar Soopani uudislõigus AK-le.

4.7 Bibliograafia- ja infotöö

Keskraamatukogu lugemissaali töötajad kogusid novembrikuus Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiivi veebiarhiveerimise osakonnale 2013. a. kohalike omavalitsuste valimistega seotud veebilehekülgi. Veebisaidid pandi üles Eesti Rahvusraamatukogus loodud veebiarhiivi. Koduloandmebaasi www.kodulugu.ee

sisestati kirjeid 2013.a. ja vanemate aastakäikude ajalehtedest, - ajakirjadest. Jätkub teemamappide täiendamine.

4.7.1 Andmebaaside loomist (koduloo ja muud omaloodud andmebaasid, tehnilised arengud, veebipõhised teenused) ei ole keskraamatukogus arendatud.

4.7.2 Infopäringud (järjepidev töö registreerimisel, mõned iseloomulikud näited)

Maakonnas registreeriti päringuid kokku 4729, sh keskkogus 3358.

Keskraamatukogus:

Infopäringute arv kokku kõikides osakondades oli 3358 (2012.a. 4607), seega vähenes 27,11% võrra. Ühes tööpäevas esitatakse keskmiselt 11 päringut. Kõige enam küsitakse erinevate riikide geograafia, kultuuri, ajaloo, käsitöö, rahvariiete, säästva arengu ja taaskasutuse, pedagoogika ja tervishoiu kohta. Päringud on seotud Läänemaa erinevates asutustes toimuvate koolitustega, näiteks mööbli restaureerimine, pottsepatööd, arvutikursused, hooldusõdede jne. kursus. Hooldusõdede kursus tõi viis päringut, näiteks „Naiste hügieeni ja hügieenivahendite ajaloo“, lugemissaali töötajad leidsid materjali 1931.a. „Taluperenaisest“ ja kursusetöö juhendaja tänas hea materjali eest. Lugemissaalile oli ka põnev ja mahukas päring – otsiti täpseid näidiseid A ja O kaupluse vaateakende kujundamiseks Lääne-Nigula, Martna, Risti, Kullamaa rahvariiete seelikute triipudes. Üksikutele teemadele vastamiseks saatis keskraamatukogu Rahvusraamatukokku ja TÜ raamatukokku e-päringu, näiteks Illuminaatide salaühingu kohta ja kõnehäiretega laste konkreetse õppemeetodi kohta.

Maaraamatukogudes:

Faktipäringule loodab küsija vastuse kohe saada ning siin on esimesteks abimeesteks nii Google otsingumootor kui raamatukoguprogrammid - Urram, Ester, Riks. Teema- ja bibliograafilistele päringutele vastuste otsimine on aeganõudvam. Sageli on siin abiks olnud teiste raamatukogude töötajad nii oma maakonnas kui väljaspool maakonna piire.

Risti raamatukogus on lugemissoovide vihik, kuhu saab oma päringu kirja panna, et oleks aega infot otsida. Näiteks: mahetalunikult – uurida välja, mida tähendab *multigermn*.

4.7.3 Trükised ja veebiväljaandeid (koostamine, publitseerimine, osalemine koostamises) keskraamatukogus 2013.a. ei olnud.

Kokkuvõte

Statistika järgi on vähenemas rahvaraamatukogu traditsiooniline roll s.o. teavikute laenutamine ja süvenemas on üldine tendents meelelahutuse suunas. Küllastuste ja laenutuste arv on oluliselt vähenenud, seevastu üritustest, üldhuvitavatest ja käsitöö koolitustest osavõtjate arv on aastaga suurenenud. Raamatukogud on ajaveetmiskohad ja Eesti Posti teeninduspunktid.

Maaraamatukogude aruannetes puudusid 2014.aasta kohta arengusuunad ja suuremad plaanid. Põhjuseks arvatavalt rahvastiku vähenemine maal, pingelised eelarved, kindlasti ka „vau“ ideede ja elanike suuremate ootuste puudumine.

Kullamaal plaanitakse Kullamaa Koguduse esmamainimise 650.aastapäeva ning Kullamaa ja Liivi raamatukogu asutamise juubeli tähistamist.

Keskraamatukogu 2014.aasta plaanides on välja vahetada töötajate arvutiriistvara ning lisada lugejatele avalikke arvuteid teenindussaalidesse. Lugejateeninduse parendamiseks korraldame uuringu lahtiolekuaegade kohta ning paigaldame arvamuste/ettepanekute kirjakasti. Raamatukoguhoidjatele koos maaraamatukoguhoidjatega korraldame kohapeal täiendkoolitusi nii, et keskraamatukogu teenindussaalid on lugejatele suletud, et kõik saaksid koolitusel osaleda. Teemad, mida koolitustel käsitleme on seotud e-keskkonna, e-raamatute, e-lugerite ja erinevate andmebaaside kasutamise oskustega. Silmaringi avardamiseks korraldame õppereisi.

Keskraamatukogu kogude komplekteerimiseelarve ei suurene ka 2014.aastal ja kuna raamatute hinnad on aasta-aastalt tõusnud, siis eeldame, et uute raamatute nimetuste arv väheneb veelgi.

Lugejakoolituses jätkame erinevate teenuste pakkumisega raamatukogu kasutajatele ja raamatukoguteenuste reklaamimisega elanikkonnale ning korraldame mitmesuguseid kirjandussündmusi.

Koostajad:

Kersti Brant, pearaamatukoguhoidja, kersti@lib.haapsalu.ee

Ilme Sepp, direktor, ilme@lib.haapsalu.ee

Lääne Maakonna Keskraamatukogu
Direktor Ilme Sepp

Allkiri.....

27.02.2014